بسم الله الرحمن الرحيم

SEBEPLERE TUTUNMA VE TEVEKKÜL ANLAYIŞINDA DÖRT GRUP

ŞEYHULİSLAM İBN TEYMİYYE

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, müminin yararlı olan şeyde ısrarcı olmasını ve başarmak için Allah'tan yardım istemesini emretmiştir.

Bu da: ***"Sadece sana ibadet eder ve sadece senden yardım dileriz" (1 Fatiha/5)***, ***"Ona ibadet et ve kendisine tevekkül et" (11 Hud/123)*** ayetlerine uygundur.

Kişiye yarar sağlayan şey üzerinde ısrarcı olmak ve özen göstermek, Allah'a itaat ve ibadet etmektir. Çünkü kişiye yarar sağlayan iş, aynı zamanda Allah'a itaattir ve kendisi için ondan daha yararlı yoktur. Mubah türünden birşeyi istemek bile olsa, Allah'a itaat etmek için ondan yardım istemek, itaat olur. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sahih hadiste Sa'd'a şöyle buyurmuştur: ***"Allah'ın vechini isteyerek yaptığın her harcama ile, hatta eşinin ağzına verdiğin her lokma için mutlaka bir üstünlük kazanır ve bir derece yükselirsin."***[1]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, güzel olanın zıttı olan acizlikten hoşnut olmadığını belirtmiştir. Bu da yapılması emredilen şeyin terkedilmesi demektir. Çünkü ihmal etmek, emir ve yasağın dayanağı olan ve önce bulunan kudrete aykırı değilse de, eylemle beraber bulunan güce

1 Buhârî (7/269) Müslim (3/1251) Ebû Dâvûd (3/286) Tirmizî (3/291)

aykırıdır.

Eylemi gerektiren güç yetirme, onunla birlikte bulunur ve ancak güç yetirdiği şey için elverişli olur.

Yüce Allah, onu: ***"İşitmeye güç yetiremezlerdi" (11 Hud/20)***, ***"İşitme güçleri yoktu" (18 Kehf/101)*** ifadelerinde bunu dile getirmiştir.

Emir ve yasağın taalluk ettiği güç yetirme ise, eylemle beraber olabilir, olmayabilir de. ***"...oraya yol bulabilen insana Allah için Kabe'yi haccetmesi gereklidir..." (3 Âl-i İmran/97)*** ayetinde olduğu ve Peygamberin İmran b. Husayn'a *"Ayakta namaz kıl, yapamıyorsan oturarak, buna da gücün yetmiyorsa, yatarak kıl"* buyurduğu gibi.

Bu konuda insanlar dört gruba ayrılmışlardır:

1 - Kendisine ibadet etmeleri emredilen Rabbin ilahlığına tanıklık / şehadet ederek itaat, ibadet, emir ve yasak tarafına bakıp; kaza, kader, tevekkül ve yardım isteme tarafına bakmayanlar. Fıkıhçı ve âbidlerin çoğunun durumu budur. İyi niyetlerine ve Allah'ın kurallarını gözetmelerine rağmen genelde zayıflık, acizlik ve eziklik içindedirler.[2] Çünkü Allah'tan yardım istemek, ona sığınmak, kendisine dua etmek kişiyi güçlendirir ve işlerini kolaylaştırır. Onun için seleften biri: *"Kim insanların en güçlüsü olmaktan hoşlanıyorsa, Allah'a tevekkül etsin"* demiştir.

Buhârî ve Müslim, Abdullah b. Amr'dan şöyle rivayet eder: *"Rasûlullah'ın Tevratta nitelemesi şöyledir: Biz seni şahit, müjdeleyici, uyarıcı, ümmileri koruyucu olarak gönderdik. Sen benim kulum ve elçimsin, adını mütevekkil koydum, kaba saba değilsin, sokaklarda şamatacı değilsin. Kötülüğe kötülükle karşılık vermez, bilakis kötülüğe iyilikle karşılık verir, bağışlar ve affedersin. Bozulmuş olan yolu kendisiyle düzeltmedikçe canını almayacağım, onunla "La ilahe illallah = Allah'tan başka ibadete layık ilah yoktur" diyecek kör gözleri, sağır kulakları ve kapalı kalpleri açacağım."*[3]

2 Bu bağlamda günümüzde kendilerine çokca rastlanılan, İslam'ın şer'i hükümlerini teorik zeminde gayet iyi bilmekle birlikte, müslümanları eleştirmede bir o kadar cüretkâr davranan, ancak kalbi amellerindeki eksiklik sebebiyle dîni emirleri kendi nefislerinde samimiyetle hayata geçirmede bir o kadar ihmalkâr ve aciz kalan insanları da örnek verebiliriz. (Tevhid ve İhlas)

3 Buhârî (8/575) Dârimî (1/5) Ahmed (2/174)

Onun için Arş'ı taşıyan meleklerin (Hameletü'l-Arş) onu *"La havle ve la kuvvete illa billahi'l-aliyyi'l-azim" = "Bütün güç ve kuvvet, ulviyyet ve azamet sahibi Allah'ındır"* diyerek taşımaya güç yetirdikleri rivayet edilmiştir.[4]

Buhârî ve Müslim'de Rasûlullah'ın: *"O, (yani, "La havle ve la kuvvete illa billahil-aliyyi'l-azim") cennetin hazinelerinden bir hazinedir"* buyurduğu sabit olmuştur.[5]

Yüce Allah buyuruyor:

"Kim Allah'a tevekkül ederse, o kendisine yeterlidir" (65 Talak/3),

"İnsanlar onlara: "Düşmanınız olan insanlar size karşı bir ordu topladılar, onlardan korkun" dediler. Bu, onların imanını artırdı ve Allah bize yeter. O ne güzel Vekil'dir, dediler. Bu yüzden kendilerine bir fenalık dokunmadan, Allah'tan nimet ve bollukla geri döndüler; Allah'ın rızasına uydular. Allah büyük, bol nimet sahibidir. İşte o şeytan ancak kendi dostlarını korkutur, inanmışsanız onlardan korkmayın, Benden korkun." (3 Âl-i İmran/173-175).

Buhârî, İbni Abbas'ın *"**Ve kalu hasbünallahu ve ni'mel vekil. = Allah bize yeter, O ne güzel Vekildir**"* sözü hakkında şöyle dediğini rivayet eder: *"İbrahim aleyhisselam ateşe atılınca onu söyledi, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ise insanlar: "İnsanlar size karşı bir ordu topladılar" deyinci onu söyledi".*[6]

2 - Bunlar, Allah'ın rablığını, ona ihtiyaçlarını kabul ediyor ve kendisinden yardım istiyorlar ama onun emir, yasak, rıza, gazap ve sevgisine bakmadan kendi zevkleri ve hevesleri doğrultusunda hareket ediyorlar.

Tasavvufçu ve fukara geçinenlerden birçoğunun durumu budur.

Onun için tabiatta kendisiyle tasarruf edecekleri hallere sahip olmak için çalışıyorlar, ama Allah'ı hoşnut edecek ve sevgisini kazandıracak şeylere bakmıyorlar. Çoğu zaman da yanılıp ona isyan olan bir şeyi razı olduğu şey olarak sanıyorlar, bunun için emir ve yasağı işlevsiz kılıyor, buna da hakikat

---

4 İbn Cerîr et-Taberî Tefsir (10/29)

5 Buhârî (11/187) Müslim (4/2077) Ahmed (5/156) Tirmizî (5/230). Tirmizî hadis için "hasen-sahih" demiştir. İbn Mâce (2/1256)

6 Buhârî (8/229), Hâkim (2/298), Nesâî, Sunenu'l-Kubrâ, İbn Kesîr (1/430)

diyorlar. Allah'ın açıkta ve gizlide rızasını, sevgisini, emir ve yasağını içeren dinsel emir gerçeğini anlamadan bu kader hakikate ayak uydurmak gerektiğini sanıyorlar.

Çoğu zaman bunlar sahip oldukları hallerini yitirirler ve bir şekilde günah ve itaatsizliğe (ma'siyet ve fıska) dönerler. Hatta bir çokları İslam'dan döner. (irtidat eder.)

Çünkü akibet, takvanındır. Allah'ın emir ve yasaklarını gözetmeyen kişi, takvalılardan (Muttaki'lerden) değildir.

Bunlar bazan bid'atı şeriat sanarak, bazan emre karşı kaderi gerekçe göstererek müşriklerin içine düştüğü duruma düşerler. Allah, müşriklerin kötülüklerini kınarken din diye çıkardıkları bid'atları ve şeriat saydıkları şeyleri belirterek şöyle buyurur: ***"Onlar bir fenalık yaptıkları zaman, "Babalarımızı bu yolda bulduk, Allah da bize bunu emretti" derler. De ki: "Allah fenalığı emretmez. Bilmediğiniz şeyi Allah'a iftira mı ediyorsunuz?" (7 Araf/28)***

Allah, haram etmediğini haram etmeleri ve teşri etmediğini teşri etmeleri (kanunlaştırmaları) ve gerekçe olarak da kaderi göstermeleri sebebiyle onları kötüleyerek şöyle dediklerini belirtir: ***"Şirk koşanlar diyecekler ki: “Şayet Allah dileseydi, biz ve babalarımız şirk koşmazdık ve hiçbirşeyi de haram kılmazdık...” (6 Enam/148).***

Aynı söylemlerini Nahl, Yasin, Zuhruf surelerinde de anlatır. Bunlar, hem onlara hem bunlara benziyorlar.

3 - Allah'a ibadet etmekten ve kendisinden yardım istemekten yüz çevirenler. Bunlar da sayılan kısımların en kötüleri / en şerlisidirler.

4 - Övülecek durumda bulunanlar: Bunlar da: ***"Sadece sana ibadet eder ve sadece senden yardım dileriz" (1 Fatiha/5), "Ona ibadet et ve kendisine tevekkül et" (11 Hud/123)*** ayetlerinin gereğini yapanlardır.

Bunlar, Allah'a itaat etmek için Allah'tan yardım istediler ve hem kendisine, hem Rasûlüne itaat

ederek kendisinden başkasına ibadet ve itaat etmelerinin caiz olmadığına, rab olarak yalnız onu bildiklerine tanıklık / şehadet ettiler.

"O'ndan başka bir dost ve şefaatçileri / aracıları yoktur." (6 Enam/51)

"Allah'ın insanlara verdiği rahmeti önleyebilecek yoktur. O'nun önlediğini de ardından salıverecek yoktur. O, güçlüdür, Hakim'dir." (35 Fatır/2)

"Allah sana bir sıkıntı verirse, O'ndan başkası gideremez. Sana bir iyilik verirse başkası onu engelleyemez. O, her şeye Kadimdir." (6 Enam/17)

"And olsun ki, onlara, "Gökleri ve yeri yaratan kimdir?" diye sorsan: "Allah'tır" derler. De ki: "Öyleyse bana bildirin, Allah bana bir zarar vermek isterse, Allah'ı bırakıp da taptıklarınız, O'nun verdiği zararı giderebilir mi? Yahut bana bir rahmet dilerse, O'nun rahmetini önleyebilir mi?" De ki: "Allah bana yeter; güvenenler O'na güvenir." (39 Zumer/38)

Onun için kimi alimler;

- yalnız sebeplere bakmanın tevhidi bozan şirk,
- sebepleri sebep olarak görmemenin akılda eksiklik,
- sebeplerden tamamen yüz çevirmenin şeriata hakaret olduğunu söylerler.

Çünkü emredilen tevekkül, tevhidin, aklın ve şeriatın gereğinin birleştiği noktadır.[7]

Tevhid ve İhlas

7 Şeyhulislam İbn Teymiyye'nin ***et-Tuhfetu'l-Irakiyye fi A'mali'l-Kalbiyye (terc.: Kalp Amelleri) adlı eserinden.***